

Referat fra møtet i faggruppe landbruk 13.10.2017, Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma (Huvo)

Til stede: Dag E. Opsahl (Eidsvoll), Nina Lynnebakken (Nannestad), Hans Petter Langbakk (Ullensaker), Kari Engmark (Fylkesmannen i Oslo og Akershus), Lise Gravermoen (Nes), Ola Bihaug (Hurdal), Åse Marit Skjølås (Østre Toten) og observatør Bjørn Baadshaug (Akershus Bondelag) og Helge B. Pedersen (daglig leder).

Forfall: Ingen.

Sak	Innhold	Oppfølging/ ansvar
1	<p>Referat fra forrige møte (26.01.17)</p> <p><u>Konklusjoner:</u> Ingen merknader. Godkjent.</p>	
2	<p>Diverse orienteringer</p> <p>Følgende saker ble kort referert/gjennomgått:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Status for rapporteringsverktøyet «Glommadata» (tidligere: «GLID»). Workshop 23.-24.03.17. • Kart over VF (Q-GIS). • Seminar arealplanleggere/rådmenn. • Møte på Stortinget (21.03). Fokus på mulig målkonflikt, juridiske og økonomiske virkemidler. • VRU-møte (09.06) om forventinger/igangsetting av tiltakene mm. • Møte VRM + FK + DL/PL (18.05 - tiltaksoppfølging og 27.-28.07 – generell samling). • Seminar for alle landets VO (DL/PL + FK). 29. – 31.08. • Planprogram og vesentlige spørsmål på høring 1.1.2019. Bør starte våren 2018 (pt. ingen mal). • Revisjon av karakteriseringen neste år. • Vannett. Lukket for endringer. Justeres fortsatt. • Ikke noe nytt om metodikken på leirelver • Økte tilskudd (20 mill.) til hydroteknikk i 2017 og 2018 og drenering • Status for forsøksfelt om vår- og høstpløying her; jordtap og Tot-P avrenning. • Foredrag frokostmøte hos FMOA 23.05.17 om kvikkleire - tiltak i landbruket og krav til sikkerhet. Anbefaler å lese foredragene til NVE her (ligger hos FMOA). • Minner om ny dato (16.10) for FMOA – miljøvirkemidler og kvikkleire (her). Frist 12.10. • Seminar fra et av pilotområdene: Haldensvassdraget 31.10 (frist 15.10). • Høring på store endringer i vannforskriften (frist 15.01.18). Kommunene oppfordres om å svare • FMOA har ajourført/rettet opp i Vannett i juni (ift. virkemidler og ansvarlig myndighet, jfr. epost 21.06.17). • Infomøte i Hurdal om vannforskriften, arr.: Hurdal Landbrukslag, Hurdal Bonde- og Småbrukerlag, Hurdal Skogeierlag i samarbeid med Hurdal kommune, med orientering fra Huvo (10.03). • Åpent møter om resultatene fra sedimentundersøkelsen i Hersjøen 	

	<p>(16.03)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åpent møter om resultatene fra klassifiseringen av Hurdalssjøen (24.04) • Rapp. fra NILU/NIVA om overflatespenningen/påvirkning fra flytrafikk på vassdrag er ferdig. OSL overvåker nå Aurtjern og Danielsetertjern to ganger per år. Bekymringsmelding fra referansegruppa. • Tematikken om mikroplast ble diskutert i møtet i kom.tekn.gr. 26.09. Hvordan er kilder fra landbruket – landbruksplast? <p><u>Konklusjoner:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hovedkilden av plast fra landbruket er rundballeplast. Innsamlingen kan bli bedre. Plasttypene kan forbedres. Det kan være en utfordring å få rengjort platen for innsamling. I Hurdal fungerer dette godt. Alle kommunene og FMOA oppfordres til å informere særskilt om dette via sine info-kanaler til våren. 2. Det undersøkes hvordan transportsystemene for spredning av mikroplast er, dvs. terreng vs. vassdrag og om det kan være aktuelt å følge opp med en prøvetaking for å se på problemet. 	<p>Dag, Nina, Åse Marit, Hans Petter, Lise, Ola og Kari.</p> <p>Helge</p>
3	<p>Status tiltaksrettet overvåking 2017</p> <p>Det ble gitt en orientering om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avtale er signert med Norconsult 27.04.17 (fram til og med år 2019). • Vannprøvene for mai, juni, juli, og aug. ble gjennomgått. Obs. periodevis høye bakterienivåer. Kvalitetskrav for vann til jordvanning fra Vitenskapskomiteen for mattrygghet her. Bør være < 100 E-coli/100 ml. I tillegg er det krav i hygieneregelverket som kommer til anvendelse for bønder som produserer vegetabler (Jf. Mattilsynet). • Begroingsprøver ble tatt i uke 29. Faun som underleverandør. • Bunndyr tas i oktober. • En ny stasjon er lagt inn for klassifisering og evt. dele VF Holsjøvassdraget i 2 VF ved neste karakterisering. • Rapporten for overvåkingen 2015-2016 er ferdig, oversendt til gruppene 02.05.17 og ligger på Huvo.no (her). 	
4	<p>Status for Huvo – prosjekter</p> <p>Det ble gitt en kort orientering om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hurdalssjøen – ferdig klassifisert (fisk og planter), frivillig prøvereglement og videre planer. • Kartlegging av fisk i bekker 2016. Huvonotat 1/2017. • Kartlegging av barrierer/fiskevandringhindre mm pågår. Utkast til Huvo-notat er sendt ut (her). • Status for miljøgiftkartleggingen. • Status for oppfølgingen av Risa. Møte og befaring med NGU/OSL Ullensaker kommune samt grunneiere og Risautvalget (15.06 og 06.07). Foreslås av som typelokalitet. MSc.-oppgave forsøkes ved NMBU. • Særskilt oppfølging av cyanobakterier i sommer i Hersjøen, inkl. ukentlige målinger av cyanobakterier, taksa og mikrocystinprøve. Utarbeidet rutiner for varsling i tilfelle oppblomstring (her). • Info-vasspest. Ferdigstilles i år. • Kalkgrus i Øyangen. Bestilling av 85 tonn pågår (lenke). • Interne notater på utsjekk av vassdrag vs. gruver og vassdrag vs. veger/salt. • Gytebekker (Løykjebekken, Bjørtomtbecken, Nessa). Ikke startet enda. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Brosjyre grasdekte vannveier (sammen med bl.a. VO Øyeren). Ikke startet enda. <p><u>Konklusjoner/videre oppfølging:</u> Dersom noen har meninger/oppfatninger om vannstanden/manøvreringen av Hurdalssjøen (særlig ift. jordbruket), bes de om å følge med og gi innspill når regulanten (GLB) skal evaluere prøveordningen sommeren 2018.</p>	
5	<p>Miljørådgivning i Nes kommune</p> <p>Jf. sak 4 i møtet 26.01.17. Lise orienterte fra oppfølgingen av Klima- og Miljøprogrammet i Nes kommune. Hun orienterte fra oppstarten i 2016 og fram tom. høsten 2017 for det som er gjort langs Vorma. Etter fellesmøtet 16.02.16, ble det fulgt opp videre med en gjennomgang langs Vorma med oversikt over gardbrukere som sognet til evjene med tilhørende bekkefar. 6 evjer med tilhørende bekkefar ble valgt ut; Ihlebekken, Svartbekken, Hovinbekken, Huserbekken, Kjølstad/Henubekken og Vaagstabekken. Det ble annonsert på mange måter (lokalavis, infoskriv, telefon og medlemsbladet til Romerike landbruksrådgivning). Det ble arrangert følgende 6 lokale oppfølgingsmøter/grupperåd: 19.09, 20.09, 21.09, 22.09, 11.10 og 13.10 hjemme hos enkeltgårdbrukere. Deltagere: Nes landbrukslag, Romerike landbruksrådgivning og Nes kommune. 32 personer deltok i 2016 på grupperåd.</p> <p>For 2017 er det søkt om 65.000,- og mottatt kr. 60.000,- på Klima- og Miljøprogrammet. Søknad ble sendt fra Nes kommune til FMOA, med Hvam Vgs., Norsk landbruksrådgivning Øst, Nes landbrukslag og Huvo som samarbeidspartnere. Det er planlagt/gjennomført 4 fagmøter og 3 gruppevise miljøråd (hhv. 12., 16 og 17.10). På første miljørådet var det fire personer som møtte, utover arrangører.</p> <p>Oppfølgingen mer generelt i Nes er at i 2016 ble alle dreneringsmidlene brukt opp. De mottok langt flere søknader på SMIL enn det var midler å fordele (ca. 7 mill. vs. ca. 1,4 mill.). I 2017 er det søkt om ca. 4 mill. I Nes revideres SMIL-ordningen, og høring pågår. Forslagene er å styrke tilskudd mot forurensing, ved at tiltak mot forurensing og kulturlandskap likestilles, deretter kommer kulturminner og andre tiltak.</p>	
6	<p>Status ift. tiltaksgjennomføringen for hver kommune og fylkesmannen</p> <p>Det ble først gått gjennom en del generelle tiltak i tiltakslista kap. 3.1., deretter orienterte hver enkelt om hovedtrekkene for egen kommune/sector.</p> <p><u>Eidsvoll kommune:</u> Har vært i direkte kontakt med enkeltgårdbrukere der konkret oppfølging er ønskelig, og hatt møter med flere enkeltvis. Har fortsatt SMIL-midler igjen, men regner med at de blir brukt opp. Venter inn flere SMIL-søknader før jul. De som søker råd om Produksjonstilskudd, spør ofte også om RMP.</p> <p><u>Ullensaker kommune:</u> Er litt sent ute med SMIL-fordelingen på ordinær pott. Regner med å bruke opp hele potten. Avventer oppslutningen om RMP, håper på mer arealer i stubb. Mener at dagens RMP-tilskudd nok er for lave for å kompensere for de med høyest avling. Har ellers gitt info på våronn-møtet, hatt fokus på husdyrgjødsel og punktutslipp i Huvo-området (inkl. funn av mistenkelige tønner i vann, alunskifer og 3. rullebane).</p>	

	<p><u>Nes kommune:</u> Jf. sak 5. I tillegg ble det orientert om at sen innhøsting i år vil påvirke redusert jordarbeiding ved at en ikke får sådd høstkorn, og at det vil pløyes mindre. En del pløyer om høsten for å bli tidlig ferdig på våren. Det oppfordres om å gjennomføre hydrotekniske tiltak, slik at tilskuddspottene brukes opp. Det blir en ekstrarunde på SMIL-midler nå. Det er mye planering og gamle grøfter langs Vorma. Det er ikke gjennomført noen ekstrainsats innen Huvo utover miljørådene, i forhold til resten av kommunen.</p> <p><u>Nannestad kommune:</u> SMIL-midlene i første runden er brukt opp. Måtte avslå mange. I neste runde fikk de det inn, bl.a. VF Hæra. Gårdbruker har gjennomført tiltak der også i egen regi, dvs, uten søknad (er derfor ikke med i statistikken). Det er ny frist for ekstrabevilgninger nå, der noen nye søknader er mottatt.</p> <p><u>Østre Toten kommune:</u> Innen Huvo sitt nedbørsfelt, skjer det ikke så mye utover det vanlige. Ingen ekstra tiltak er nødvendig.</p> <p><u>Hurdal kommune:</u> Ekstra tiltak er ikke nødvendig innen Huvo sitt nedbørsfelt. Fokus på forebygging. Bruker opp SMIL-midlene hvert år.</p> <p><u>Fylkesmannen i Oslo og Akershus</u> Økt bruk av fangvekster/dekkvekster kan være aktuelt å fokusere på/prioritere også i Huvo. Det var nylig en samling ifm. rulleringen av RMP. I den nasjonale RMP-forskriften legges det opp til også å kunne ha fylkesvise vilkår. Hun minnet om at hele Huvo ligger inne som prioritert område for RMP. Det var en økning i tilskuddet til drening, med flere søknader inn.</p> <p><u>Kommentar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Husk at økte tiltak er nødvendig der vassdragene allerede er overbelastet, dvs. der miljøtilstandsklassen er «moderat» eller dårligere. • Det ble minnet om den interne Huvo-budsjettposten på kr. 100.000,-, men ingen konkrete nye forslag ble fremmet nå. Tas opp igjen på neste møte. 	<p>Alle</p> <p>Dag/Helge</p>
7	<p>Betraktninger til tiltaksgjennomføringen, fra en representant for næringen</p> <p>Bjørn Baadshaug orienterte: Det er bra at Huvo er løftet til prioritert område. Han var usikker på om oppslutningen fra 2012 til 2021 blir bra nok, dvs. om virkemidlene er for svake. Vi bør følge med på om oppslutningen blir økende eller synkende, og evt. sende signaler om virkemidlene. I RMP-ordningen bør nok forurensing løftes i prioritet, og rene kulturtiltak vurderes lenger ned på den nasjonale prioritetslista. Usikkerhetene er kanskje særlig ift. den gruppa gårdbruker som er mest «proffe/kvantumorienterte». De regner lett hva de mener lønner seg økonomisk alene. Bør få en bedre tilbakemelding/oversikt for denne gruppa. Ba om at resultater og forbedringer i vannkvaliteten etter at arbeidet med vanddirektivet begynte, blir dokumentert og publisert, fordi dette kan virke motiverende for videre oppslutning om tiltak. Kunne gjerne tenke seg mer fokus på regenerert landbruk (fangvekster/dekkvekster, lenke). Lange perioder uten pløying gir både økt karbonfangst, redusert erosjon og avrenning av næringsstoffer, selv om det også kan ha negative</p>	

	<p>effekter. Det er gode resultater fra USA. Effektene bør vurderes også under norske forhold. Slik FoU bør ikke bare overlates til den enkelte bonden, men tas i fellesskap. Ellers bør tiltakene hele tiden målrettes – til der de gir størst effekt. Det er mye bra i den ordningen det nå er lagt opp til, bl.a. at det ikke er pålegg men frivillighet. Balansen mellom erosjonstap/næringslekkasje og vannkvalitet er nå kanskje riktig. RMP er en veletablert og effekt ordning for å nå målene. Men RMP synes nok å være en for komplisert ordning, bør forenkles og målrettes enda bedre ift. forurensing og tiltak for vannmiljøet – og da må andre tiltak nedprioriteres. Samtidig bør ikke RMP-ordningen endres for ofte. RMP har stor støtte i Akershus Bondelag, og svekkes den blir det et stort tap. Tror ordningen gir mye miljø for pengene, og det er lett å vise til tiltak for allmennheten.</p>	
8	<p>Eventuelt</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Det ble oppfordret om å ha fokus på de videre planprosessene knyttet til tredje rullebane, der også overflatevann, grunnforurensing mm bør vurderes i planprogrammet mm. 2) Det er noen ekstra utfordringer knyttet til økende kommersialisering av gulrot- og potetdyrking, der det lett kan bli mye avrenning til vassdrag. 3) Det kan være aktuelt enten med befaring eller foredrag ift. forsøksfeltet til NIBIO på Kjelle (lenke). Tas opp igjen på neste møte. 4) Det oppfordres om å øke fokus og veiledningen på kummer/sedimentasjonsbassenger og bruke faktaark/veiledningen mer aktiv på dette feltet. Informasjon bør fortrinnsvis gis om høsten («årshjul»). 5) Viktig å ha fokus på informasjon/veiledning ut til bonden. 	<p>Dag/Helge</p> <p>Kommunene + FM</p>
<p>Neste møte Torsdag 1. februar 2018, kl. 10.00-15.00 i Nannestad kommune.</p>		<p>Dag /Helge</p>

Helge B. Pedersen (ref.)

Vedlegg:

Praktiske eksempler_fagsamling miljøvirkemidlene FMOA 16102017

Kvikkleire og landbrukstiltak_møte miljøvirkemidlene FMOA 16102017_KRB

<i>Postadresse</i>	<i>Telefon</i>	<i>E-post</i>
Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma	66 10 50 67/66 10 50 00	postmottak@nannestad.kommune.no
c/o Nannestad kommune	<i>Telefaks</i>	<i>Internett</i>
Teiealleen 31	66 10 50 10	www.huvo.no
2030 Nannestad		